

't Ezelsvel

Postiljon van de Vlaamse Academici - Regio Brugge

Nr. 143 - Augustus '25 (*Memoires van een taalman*)

Nem ezt rendeltem!

Hugo Brouckaert

hugo.brouckaert@skynet.be

Met vakantie in een land waarvan ik de taal niet beheers, wil ik toch graag het woord richten tot de ingezetenen, in het bijzonder als zij werkzaam zijn in de sectoren vervoer en horeca. Met dat doel breng ik een deel van mijn voorjaar door in de populaire boekhandel tussen de bekende taalgidsjes met als titels *Tsjechisch zonder moeite*, *Russisch lezen en begrijpen*, *Macedonisch onderweg*, *Wat en hoe zeg ik het in het Catalaans*, *Kroatisch in twintig lessen* en *Zweeds op reis*. Ondanks de vele vertaalprogramma's op mobiele telefoons blijven die boekjes gegeerd.

Het in een vreemde taal kunnen aanmaken van zinnetjes als *'Ik ben nog vrijgezel'* en *'Ga je mee aan de bar zitten'* lijkt me bijzonder aantrekkelijk voor een veertiger met opspelende hormonen. In hedendaagse gidsjes, aangeboden door een grote Nederlandse uitgeverij van woordenboeken, vind je die zinnetjes na enig speurwerk onder Hoofdstuk 1 - Algemeen, Deel 3 - Een gesprek, Afdeling 9 - Iemand versieren.

Andere uitgevers hanteren een strengere morele code. Bij hen nemen zinnen van een heel andere strekking een prominente plaats in : *'Geeft u mij een blik sperziebonen alstublieft'* of *'Kunt u mij even een steeksleutel met dubbele bek lenen?'*.

Ook een kreet als *'Man overboord!'* ontbreekt niet. De vertaling van deze dramatische mededeling bevindt zich in een hoofdstuk "Reizen per schip", tussen de zinnen *'Ik wil enige tijd op het dek doorbrengen'* en *'Waar bevindt zich de toiletruimte?'* Als u eerst nog het boekje moet doorbladeren om uitspraakregels op te zoeken - staan die nu voorin of achterin? - is het hele schip al met man en muis vergaan.

De ervaring ter plaatse zal beslist een einde maken aan de illusie dat u een polyglot bent. Als iemand van de lokale bevolking uw knullig voorgelezen zinnetje toch correct begrijpt, denkt die persoon dat u de taal beheerst en krijgt u een stortvloed van woorden over u heen waarvan u geen bal snapt.

Het doet me denken aan dat Nederlands echtpaar dat in Engeland in een Bed and Breakfast terechtkwam. Terwijl de vrouw, na de eerste nacht in een vreemd bed, zich nog aan het optutten was, ging de man, met zijn boekje *Engels voor iedereen* in de aanslag, bij de gastvrouw vragen wat ze zouden krijgen als ontbijt. 'Ham and eggs', was het antwoord. Verbijsterd keerde de man naar zijn kamer terug. Vroeg zijn vrouw: 'wat wordt het?' 'Hemmel niks' zei de man, terwijl hij moedeloos op het bed neerplofte.

Wees ook op uw hoede voor de zogenaamde 'valse vrienden': in het Italiaans kan een casino zowel een casino zijn als een landhuis, een bordeel of een hoop lawaai. Een kwestie van klemtoon.

Ik zou u bovendien willen adviseren om de uitspraak van de letters å ø ě ŷ þ ě š ť ů en ř, alsook die van klinkerloze zinnen als "Strč prst skrz krk"¹ (Tsjechisch) goed in te studeren om een pijnlijk negatieve reactie van de gesprekspartner te vermijden. Er zijn landen waar u door een klein linguïstisch misverstand de keel kunt worden overgesneden. Een eremoord noemen ze dat.

Tot slot een laatste nuttig advies. Wat u met uw gidsje in het Turks ook probeert uit te leggen, voor een taxichauffeur in Istanboel is de kortste weg tussen twee punten altijd een lange en dure omweg. Na een buitensporig bedrag te hebben geïncasseerd, zal hij u zeggen dat hij ook Nederlands spreekt en dat hij een oom heeft aan 't Sluizeken in Gent en een tante in de Oranjeboomstraat in Rotterdam.

O ja, de titel hierboven is Hongaars en betekent: 'Dat heb ik niet besteld', als u het althans correct uitspreekt.

¹ Vertaling: steek je vinger door de keel. Misschien heb je dat zinnetje niet echt nodig.